

К-1-2023

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- прв квартал 2023 година -

Резиме

- Во К-1-2023 е забележан **раст на економската активност** од 2,1% на годишна основа, со што растот продолжува десетти квартал по ред;
- **Вкупниот број на невработени лица** на возраст од 15 до 74 години изнесува 104.403 лица. **Стапката на невработеност** во К-1-2023 изнесува 13,3% во категоријата од 15 до 74 години и 13,4% во категоријата од 15 до 64, додека кај младите лица (15-29 години) таа изнесува 25,7%;
- Просечната **нето-плата** во К-1-2023 изнесува 34.197 денари и бележи раст од 12,9% на номинална основа, односно се намали за 2,8% на реална основа, споредено со нето-платата во К-1-2022;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-1-2023 се повисоки за 15,6%, а вкупните буџетски расходи за 9,1% споредено со истиот квартал од 2022 година;
- **Стапката на инфлација** во К-1-2023 изнесува 16,1% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-1-2023 се намали за 1,1% на квартална основа;
- Во К-1-2023 е забележан раст на **извозот на стоки** од 9,6% и пад на **увозот на стоки** од 2,8% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 2,2%.

Содржина:

1. Економска активност	3
2. Пазар на работна сила	4
3. Јавни финансии	5
3.1. Буџетски приходи според економската класификација	5
3.2. Буџетски расходи според економската класификација.....	6
3.3. Расходи по буџетски корисници	7
3.4. Буџетски дефицит и државен долг	9
4. Инфлација и монетарни движења.....	10
5. Надворешен сектор.....	13
5.1. Надворешнотрговска размена	13
5.2. Платен биланс	16

1. Економска активност

Во К-1-2023 е забележан **раст на економската активност** од 2,1%, со што растот продолжува десетти квартал по ред.

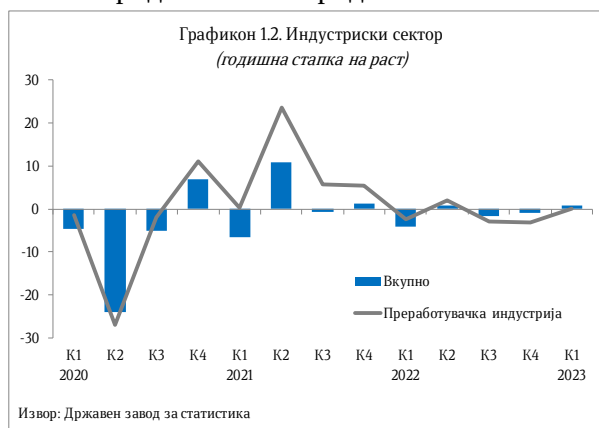

Анализирано според производната страна на БДП, растот на активната во **услугниот сектор** е на широка основа и се зголеми за 3,6%. Највисок раст во рамките на услужните дејности има кај Трговија, транспорт и угостителство од 10,6%, по што следуваат: Финансиски и дејности на осигурување од 4,7%, Информации и комуникации од 3,8%, Стручни, научни и технички дејности од 0,5% и Дејности во врска со недвижен имот од 0,4%. Пад е забележан кај Уметност, забава и рекреација од 1,6% и Јавна управа, одбрана, образование и здравство од 0,9%.

Индустрискиот сектор забележа раст од 0,8%, во чии рамки преработувачката индустрија забележа пад од 0,1%.

Земјоделството забележа незначителен раст од 0,1% по падот од 0,9% во претходниот квартал, со што

продолжуваат променливите движења во овој сектор, додека **градежната активност** порасна за 12,7% (по падот седум квартали по ред), што согласно месечните податоци се должи на растот во двата сегмента, односно високоградба и нискоградба.

Анализирано според расходната страна на БДП, растот на економската активност е резултат на позитивниот придонес на нето-извозот врз економскиот раст и на растот на потрошувачката.

Потрошувачката забележа раст од 1,0% на реална основа, во чии рамки **приватната потрошувачка** порасна за 2,7%, додека **јавната потрошувачка** се намали за 5,9% на реална основа.

Бруто-инвестициите забележаа пад од 22,3%, што се должи на високата споредбена основа во К-1-2022 година (раст од 31,8%), главно како резултат на

зголемувањето на залихите во тој период.

Извозот на стоки и услуги забележа раст од 7,1% на реална основа, додека **увозот на стоки и услуги** забележа пад од 4,3%. Оттука, нето-извозот бележи позитивен придонес врз економскиот раст.

2. Пазар на работна сила

Во К-1-2023, според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица**¹ на возраст од 15 до 89 години изнесува 683.242.

Најголем број од вработените во К-1-2023 се во услужната дејност (432.372 лица или 63,3% од вкупно вработените), а потоа следи индустријата со вкупно 160.954 лица или 23,6%, во чии рамки најголем број вработени бележи секторот Преработувачка индустрија (132.922 вработени лица или 19,5% од вкупно вработените). Вработените во земјоделскиот сектор и градежништвото учествуваат со по 6,5% во вкупниот број вработени лица, односно 44.414 лица и 44.297 лица, соодветно.

Во рамки на услужната дејност, најголем дел од вработените се во секторот Трговија на големо и трговија на мало (114.052 лица или 16,7% од вкупно вработените), следено од секторите: Јавна управа и одбрана (53.296 лица или 7,8% од вкупно вработените), Дејности на здравствена и социјална заштита (52.702 лица или 7,7% од вкупно вработените), Образование (45.170 лица или 6,6% од вкупно вработените) и Транспорт и складирање (36.775 лица или 5,4% од вкупно вработените).

Од вкупниот број вработени, 507.000 лица се вработени во субјекти во приватна сопственост (74,2% од вкупно вработените), додека 176.242 лица се вработени во субјекти од мешовита, задружна или државна сопственост (25,8% од вкупно вработените).

Стапката на вработеност во К-1-2023 во категоријата од 15 до 64 години изнесува 56,5%, а во категоријата од 15 до 89 години изнесува 45,1%. Кај лицата од 15 до 29 години, стапката на вработеност е пониска и изнесува 33,4%.

¹ Податоците за К1 2023 не се споредливи со податоците од претходните години, со оглед на тоа што во 2023 година беше имплементирана новата Регулатива (ЕУ) бр. 2019/1700 на Европскиот парламент и Советот за социјална статистика и соодветната извршна регулатива на Комисијата (ЕУ) бр. 2019/2240 за областа на работната сила, при што претходната Регулатива (ЕЗ) бр. 577/98 е укината. Овие промени предизвикаа прекин на временските серии податоци.

Вкупниот број на невработени лица на возраст од 15 до 74 години изнесува 104.403 лица. Во К-1-2023, **стапката на невработеност** во категоријата од 15 до 74 години изнесува 13,3% и 13,4% во категоријата од 15 до 64, додека стапката на невработеност кај младите (возрасна група од 15 до 29 години) изнесува 25,7%.

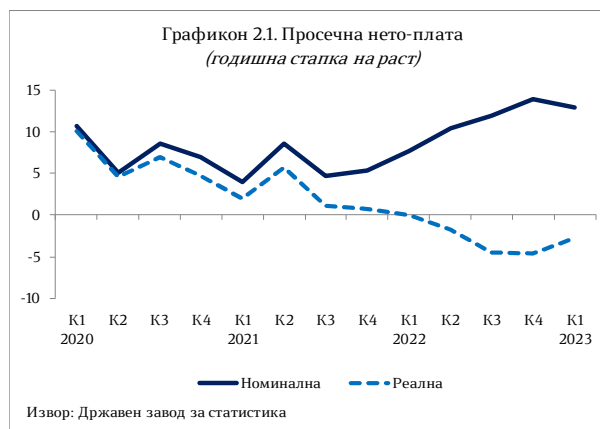
Според половата структура, стапката на невработеност кај женското население од возрасната група 15-74 во К1 2023 изнесува 11,6% и е пониска за 2,8 п.п. во однос на стапката на невработеност кај мажите од истата возрасна група, која изнесува 14,4%. Стапката на невработеност кај жените од 15 до 64 години изнесува 11,7% и 24,0% кај жените од 15 до 29 години, при што овие стапки се пониски за по 2,9 п.п. во однос на стапката на невработеност кај мажите во истите возрасни групи, кои изнесуваат 14,6% и 26,9%, соодветно.

Вкупното активно население на возраст од 15 до 89 години во К-1-2023

изнесува 787.645 лица или 52,0% од вкупното работоспособно население.

Просечната месечна **нето-плата** во К-1-2023 изнесува 34.197 денари и е повисока за 12,9% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2022 година, додека на реална основа нето-платата е пониска за 2,8%. (Графикон 2.1).

Просечната месечна **бруто-плата** во К-

1-2023 изнесува 51.216 денари и бележи раст од 13,2% на номинална основа, а на реална основа таа е пониска за 2,5%.

3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-1-2023 учествуваат со 33,2% во кварталниот БДП и се повисоки за 15,6% споредено со првиот квартал од 2022 година, а притоа раст бележат даноците од 3,4%, придонесите од 20,0% и неданочните приходи од 6,9%. Кај даночните приходи, повисока наплата е

забележана кај персоналниот данок на доход, данокот на добивка, акцизите и увозните давачки.

Наплатата на индиректните даноци во К-1-2023 е намалена за 1,6%, а на директните даноци зголемена за 17,4% во однос на К-1-2022. Гледано од аспект на структурното учество во БДП,

учеството на приходите од директни даноци е зголемено за 0,1 п.п. на годишно ниво, односно од 5,2% во првиот квартал минатата година на 5,3% од кварталниот БДП во истиот квартал оваа година, а учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-1-2023 изнесува 12,5% и е пониско за 2,3

акцизи се повисоки за 3,5%, а приходите од царински давачки за 1,8%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 16,9%, а кај приходите од данокот на добивка од 18,1% во однос на истиот квартал претходната година.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 20,0%, така што зголемување на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 20,1%, кај придонесите за вработување од 20,3% и кај придонесите за здравствено осигурување од 19,7%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,0% од кварталниот БДП, во К-1-2023 беа реализирани за 6,9% повеќе во однос на истиот квартал од 2022 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови и приходи од дивиденди, во К-1-2023 беа пониски за 31,3% на годишна основа. Приходите по основ на **донации од странство** се повисоки за шест пати во споредба со истиот квартал од 2022 година.

п.п. во однос на К-1-2022 кога изнесуваше 14,8%.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 46,3% од вкупните даночни приходи во К-1-2023, но се намалени за 3,8% споредено со истиот квартал претходната година. Во структурата на данокот на додадена вредност најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал претходната година, приходите од

3.2. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-1-2023, со учество од 35,0% во кварталниот БДП, се повисоки за 9,1% споредено со истиот квартал од 2022 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 32,3% од кварталниот БДП, учествуваат со 92,3% во вкупните расходи и беа реализирани за 9,1% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи,

расходите за стоки и услуги забележаа зголемување од 9,2%, а расходите за плати и надоместоци од 5,2% во однос на истиот квартал претходната година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 69,2% во вкупните расходи, беа реализирани за 8,1% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 12,7% и учествуваа со 50,0% во вкупните расходи. Расходите за пензии, коишто сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 14,8% и забележаа учество од 30,7% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, во која спаѓаат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 18,4% и забележа намалување од 2,1% во однос на првиот квартал од 2022 година. Блок и

3.3. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува 85,9% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика, во К-1-2023 година, реализира 15.479 милиони денари или 29,0% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (68,5%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 10.605 милиони денари или 30,4% од средствата наменети за 2023 година. Втора најзначајна расходна ставка е

наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 17,9%, додека субвенциите и трансферите се намалија за 17,4% споредено со К-1-2022.

Расходите за каматни плаќања се зголемени за 39,2% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 15,1%, а каматните расходи по надворешен долг 50,4%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 2,7% од кварталниот БДП, се реализирани за 8,3% повеќе споредено со истиот квартал од 2022 година и остварија учество од 7,7% во вкупните расходи.

социјални бенефиции, која учествува со 23,0% во вкупните расходи и за оваа намена се реализирани 28,0% (3.554 милиони денари) од планираните за 2023 година.

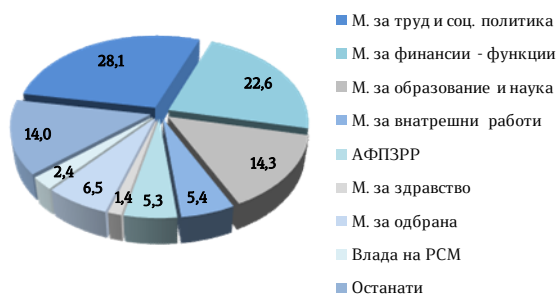
Во анализираниот период, Министерството за образование и наука изврши буџетски средства во износ од 7.905 милиони денари, што е 24,8% од вкупниот буџет за 2023 година. Најголем дел од расходите (60,3%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 4.771 милион денари или 24,7% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци е втора најзначајна ставка со учество од 16,2%, за што се потрошени

1.282 милиона денари, односно 24,5% од вкупно предвидените.

Во К-1-2023 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**² реализирани се 12.459 милиони денари што претставува 16,8% од предвидените за 2023 година. Отплата на главнина (6.024 милиони денари) е главна ставка во вкупните расходи на овој буџетски корисник со учество од 48,4%, а потоа следува Каматни плаќања со учество од 27,8% и исплата од 3.466 милиони денари.

Графикон 3.2. Структура на расходи по буџетски корисници во К-1-2023 (во %)

Извор: Министерство за финансии

Владата на Република Северна Македонија, во К-1-2023 година, реализира вкупно 1.335 милиони денари, односно 7,5% од планираните средства за 2023 година. Притоа, капиталните расходи имаат

доминантно учество од 76,1% во вкупните расходи на овој буџетски корисник, за што се реализирани 1.016 милиони денари (19,6% од предвидените средства).

Во анализираниот период, **Министерството за внатрешни работи** реализира вкупно 3.004 милиони денари, што претставува 23,6% од сопствениот буџет за 2023 година. Најзначајна расходна ставка претставува плати и надоместоци со учество од 66,3%, за што се потрошени 1.991 милион денари или 23,2% од планираното. Втора најзначајна ставка е стоки и услуги со учество од 25,7%, за што се реализирани 771 милион денари или 31,7% од годишниот план.

Во К-1-2023 година, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР)** реализира 2.919 милиони денари што претставува 33,1% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, коишто учествуваат со високи 95,4% во вкупните расходи, реализирани се 38,0% од планираните средства, односно 2.785 милиони денари.

Во периодот К-1-2023 година, **Министерството за здравство** изврши буџетски средства во износ од 750 милиони денари, што е 10,8% од вкупниот буџет за 2023 година. Расходите за тековни трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во вкупните расходи од 40,6%, за што се потрошени 305 милиони денари или 10,2% од средствата

² Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

наменети за 2023 година. За стоки и услуги издвоени се 284 милиони денари, односно 8,9% од вкупно планираните.

Министерството за одбрана во периодот К-1-2023 година реализира 3.576 милиони денари, што е 21,0% од вкупниот буџет за оваа година. Плати и надоместоци имаат најголемо учество со 34,7% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 1.243 милиони денари, односно 24,9% од вкупно предвидените. Капитални расходи е втора најзначајна ставка во структурата на вкупните расходи со учество од 30,4% и исплата од 1.087 милиони денари, што е 16,6% од планираните средства за тековната година.

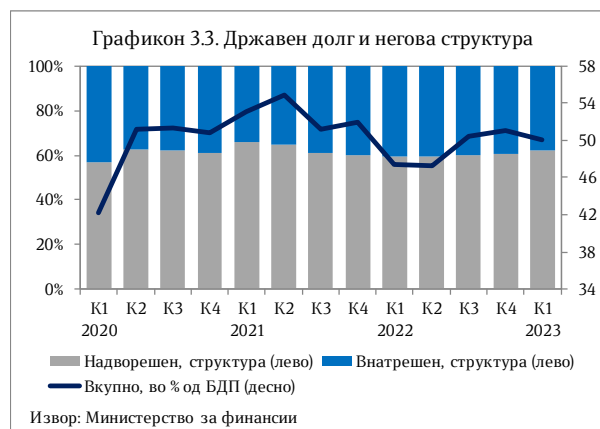
Министерството за транспорт и врски, во овој период, реализира 531 милион денари, што е 2,7% од вкупниот буџет за тековната година. Реализацијата на капиталните расходи, како главна ставка, изнесува 1,9% од предвиденото за цела година (366 милиони денари).

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог достапен на следната [врска \(http://finance.gov.mk/квартален-економски-извештај/\)](http://finance.gov.mk/квартален-економски-извештај/).

3.4. Буџетски дефицит и државен долг

Во првиот квартал од 2023 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 3.515 милиони денари или 1,8% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет 4.345 милиони денари, односно 2,2% од кварталниот БДП.

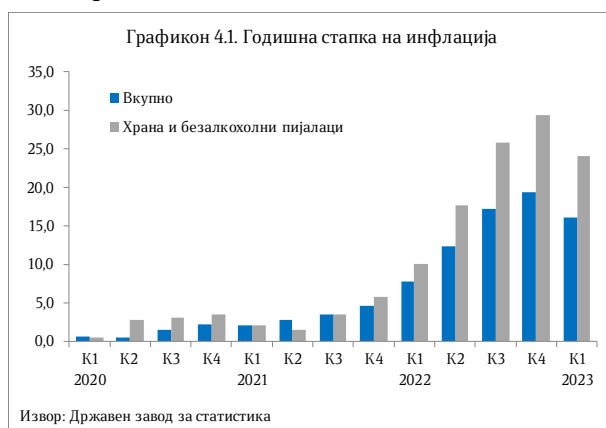
Вкупниот **државен долг** на крајот на К-1-2023 изнесува 50,0% од БДП и забележа намалување на своето учество во БДП за 1,0 п.п. во однос на К-4-2022. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-4-2022 е зголемено за 1,6 п.п. и изнесува 62,1%, а учеството на внатрешниот долг е соодветно намалено и изнесува 37,9% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-1-2023 изнесува 16,1% (19,4% во претходниот квартал) на годишна основа и е намалена за 3,3 п.п. во споредба со К-4-2022. Во првиот квартал од 2023 година потрошувачките цени регистрираа постепено намалување по пикот во четвртиот квартал, што се пресликува од падот на цените на храната и енергентите на светските берзи.

Базичната инфлација регистрира високи стапки на раст од 10,1% во првиот квартал (10,0% во К-4-2022), при што најголем придонес има категоријата Ресторани и хотели. Базичната инфлација регистрира нагорен тренд и се очекува притисокот од неа да продолжи и во текот на летотото.

Во првиот квартал цените на енергентите и примарните производи на светските берзи забележуваат одредено намалување по енормниот раст поради ценовните нарушувања предизвикани од војната во Украина и економските последици од неа. Сепак,

инфлацијата во еврозоната и регионот се покажа поупорна, особено базичната, и покрај напорите на централните банки коишто ги зголемија основните каматни стапки со цел да ја зауздаат инфлацијата.

Гледано по компоненти, цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци во К-1-2023 регистрираа раст од 24,0% (29,4% во претходниот квартал), пред сè како резултат на зголемените цени на лебот и житата, месото и млекото, сирењето и јајцата.

Раст на потрошувачките цени во К-1-2023 се бележи и во следните категории: Ресторани и хотели од 20,1%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 17,4%, Разновидни стоки и услуги од 15,6%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 15,4%, Транспорт од 8,2%, Рекреација и култура од 7,7%, Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 5,5%, Здравствена заштита од 4,1%, Облека и обувки од 3,1%, Образование од 2,6% и Комуникации од 1,5%. Во првиот квартал, цените на мало регистрираа раст од 12,1%.

Како одговор на растечката инфлација и инфлациските очекувања во текот на 2022 година, Народната банка во неколку наврати ја зголеми **основната каматна стапка**. Затегнувањето на монетарната политика продолжи и во првиот квартал од 2023 година односно основната каматна стапка се зголеми од 4,75% на крајот од четвртиот квартал на 5,50% во март 2023 година.

Во согласност со зголемувањето на основната каматна стапка, зголемени беа и каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ и на седум дена, па тие изнесуваа 3,40% и 3,45%, соодветно

Одлуката за затегнување на монетарната политика се заснова на оцените дека увозните ценовни притисоци се подолготрајни и посилни, што создава одредени преносни ефекти кај повеќе ценовни категории и делува врз инфлациските очекувања.

Во К-1-2023 **примарните пари**³ забележаа раст од 2,8% на квартална основа (во претходниот квартал беше забележан раст од 0,6%), како резултат на растот на вкупните ликвидни средства за 10,3%, додека готовите пари се намалија за 3,4%.

Во однос на К-1-2022, примарните пари се зголемија за 1,4% (во К-4-2022 е забележан пад од 1,7%), како резултат на растот на готовите пари во оптек за 5,9%, додека вкупната ликвидност на банките се намали за 3,0%.

Во К-1-2023, најтесната парична маса М1⁴ забележа пад од 3,7% во однос на претходниот квартал. Монетарниот

агрегат М2 се намали за 2,2%, а најширокиот монетарен агрегат М4 за 1,3% на квартална основа.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁵ на банките во К-1-2023 се намали за 1,1% на квартална основа, по растот од 4,8% во претходниот квартал. Анализирано по сектори, депозитите на претпријатијата се намалија за 5,8%, додека депозитите на домаќинствата регистрираа раст од 1,0%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се намалија за 2,1%, а девизните депозити останаа непроменети.

Степенот на евроизација е зголемен за 0,5 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 45,0%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал се зголеми за 0,8 п.п. во К-1-2023 споредено со претходниот квартал и тоа изнесува 20,6% (во К-3-2022 изнесуваше 19,8%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа намалување од 0,5%.

Кредитната активност на банките во К-1-2023 стагнираше на квартална основа (во претходниот квартал регистрираше раст од 2,6%), во услови на пад на кредитите кон претпријатијата од 1,3% и раст на кредитите кон домаќинствата од 1,2%. Во К-1-2023, од валутен аспект, денарските кредити се

³ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

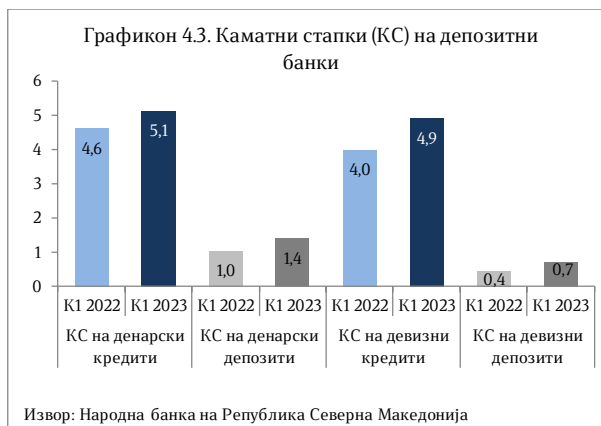
⁴ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁵ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

намалија за 0,6% на квартална основа, додека девизните кредити регистрираа раст од 0,9%.

Според рочноста, долгорочните кредити во К-1-2023 во однос на претходниот квартал бележат раст од 0,8%, а краткорочните кредити се намалија за 3,2%.

Во К-1-2023, каматната стапка на новоодобрените денарски кредити изнесува 5,50%, а на новоодобрените девизни кредити 4,76%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 2,26% и 1,40%, соодветно.

Каматната стапка⁶ на денарските кредити изнесува 5,11% во К-1-2023 и е зголемена за 0,42 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити изнесува 4,89% во К-1-2023 и е зголемена за 0,79 п.п. во однос на претходниот квартал.

Каматната стапка на денарските депозити изнесува 1,39% во К-1-2023 и забележа раст од 0,20 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,71% и е зголемена за 0,22 п.п. во однос на претходниот квартал.

⁶ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-1-2023 изнесува 4.884,0 милиони евра и бележи раст од 2,2% во однос на истиот квартал од 2022 година.

Извозот на стоки во К-1-2023 изнесува 2.125,7 милиони евра и во однос на К-1-2022 бележи раст од 9,6%, додека во однос на претходниот квартал регистрира пад од 0,8%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-1-2023 во однос на истиот квартал од 2022 година се забележуваат во следните сектори:

- о минерални горива и мазива за 121,4% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата електрична енергија за 66,5 милиони евра или 260,5%);
- о хемиски производи за 9,8% (хемиски материи и производи за 54,5 милиони евра или за 9,6%);

- о машини и транспортни уреди за 23,1% (електрични машини, апарати и делови за 51,6 милиони евра или 18,6%; друмски возила за 34,2 милиона евра или 39,0%);
- о разни готови производи за 22,9% (мебел и негови делови, постелнина, душеци, перници и слично за 24,1 милион евра или 31,7%; облека за 16,8 милиони евра или 17,5%);
- о производи за храна за 17,0% (овошје и зеленчук за 6,7 милиони евра или 20,0%; жита и преработки од жита за 4,5 милиони евра или 20,6%);
- о пијалаци и тутун за 3,9% (пијалаци за 2,5 милиони евра или 14,8%) и
- о животински и растителни масла за 13,8% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,4 милиони евра или 17,9%).

Негативно придвижување во извозот се забележува во следните сектори:

- о производи класирани по материјалот за 30,4% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата железо и челик за 101,8 милиони евра или 39,5%) и
- о суровини освен гориво за 3,3% (метална руда и отпадоци од метал за 3,9 милиони евра или 5,2%).

Гледано **по економска намена**, раст на извозот во К-1-2023 е забележан во следните групи производи:

- горива и мазива за 66,9 милиони евра или 122,3%;
- транспортна опрема за 61,1 милион евра или 23,7%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 43,7 милиони евра или 25,7%;
- стоки за широка потрошувачка за 29,8 милиони евра или 15,4% и
- храна и пијалаци од 18,1 милион евра или 17,3%.

Намалување на извозот е забележано само во групата стоки за индустриски набавки за 34,8 милиони евра или 3,0%.

Увозот на стоки во К-1-2023 изнесува 2.758,3 милиони евра и е намален за 2,8% во однос на К-1-2022, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 11,7%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, зголемување на увозот во К-1-2023 во однос на К-1-2022 се забележува во следните сектори:

- машини и транспортни уреди за 13,2% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: електрични машини, апарати и делови за 54,7 милиони евра или 23,7% и друмски возила за 23,2 милиона евра или 28,6%);
- производи за храна за 16,9% (месо и преработки од месо за 7,7 милиони евра или 21,7%; жита и преработки од жита за 5,6 милиони евра или 20,3%; овошје и зеленчук за 5,1 милион евра или 15,6%);
- разни готови производи за 16,7% (облека за 5,0 милиони евра или 16,3%; професионални, научни и контролни

инструменти и апарати за 3,7 милиони евра или 21,1%; мебел и негови делови, постелнина, душеци, перници и слично за 3,4 милиони евра или 14,5%) и

- животински и растителни масла за 0,5% (преработени животински и растителни масла и масти за 0,1 милион евра или 18,3%).

Негативно придвижување во увозот се забележува во следните сектори:

- минерални горива и мазива за 21,0% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата електрична енергија за 158,3 милиони евра или 68,8%);
- производи класирани по материјалот за 4,9% (железо и челик за 47,4 милиони евра или 25,4%; обоени метали за 12,5 милиони евра или 3,7%);
- хемиски производи за 6,2% (неоргански хемиски производи за 28,0 милиони евра или за 18,7%);
- суровини освен гориво за 29,7% (метална руда и отпадоци од метал за 18,8 милиони евра или 47,1%) и
- пијалаци и тутун за 5,9% (тутун и производи од тутун за 3,3 милиони евра или 27,7%).

Гледано **по економска намена**, раст на увозот во К-1-2023 е забележан во следните групи производи:

- производи за инвестиции без транспортна опрема за 39,1 милион евра или 10,9%;
- храна и пијалаци за 34,7 милиони евра или 16,7%;
- транспортна опрема за 32,0 милиона евра или 29,4% и

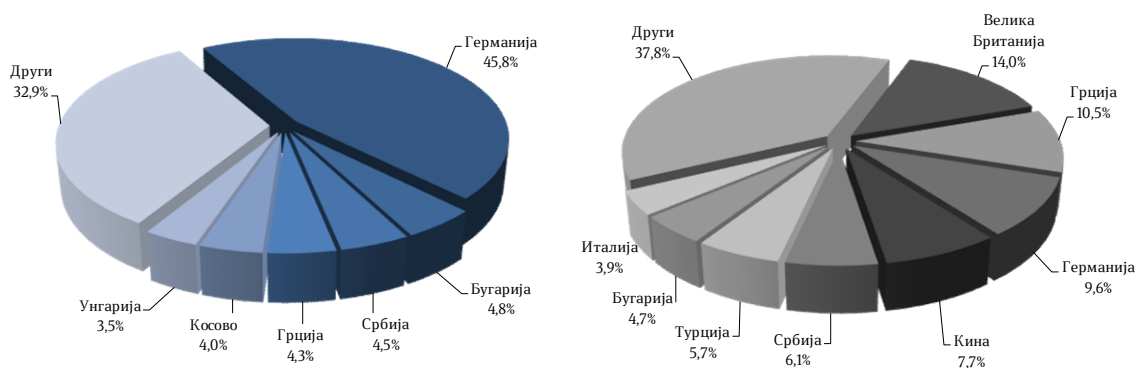

- о стоки за широка потрошувачка за 23,7 милиони евра или 10,3%.
- о горива и мазива за 117,4 милиони евра или 20,6% и

Намалување на увозот е забележано во следните групи производи:

- о стоки за индустриски набавки за 96,4 милиони евра или 7,1%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-1-2023

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

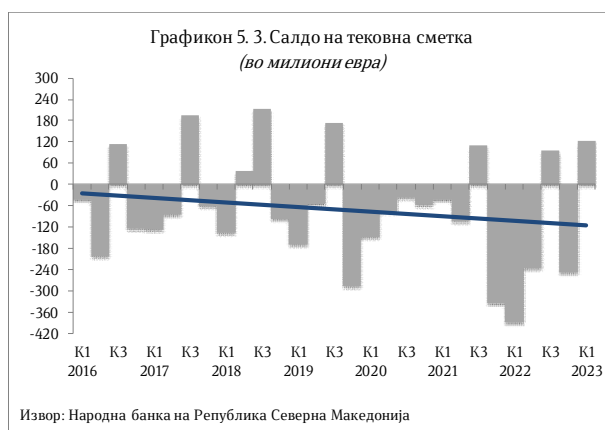
Надворешнотрговската размена на Европската Унија (ЕУ 27⁷) во К-1-2023 е зголемена за 5,9% во однос на К-1-2022, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 62,1% и е зголемено за 2,1 п.п. споредено со првиот квартал од 2022 година. Притоа, во К-1-2023 извозот на стоки учествува со 79,5%, а увозот на стоки со 48,7%.

⁷Започнувајќи од февруари 2020 година, Велика Британија се распределува во групацијата - Останати земји

5.2. Платен биланс

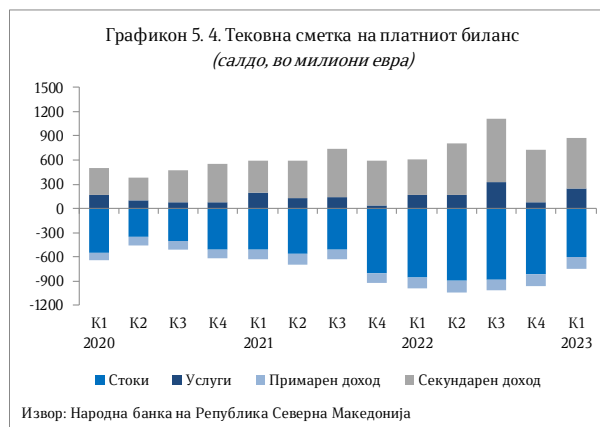
Според податоците од Народната банка на Република Северна Македонија, во К-1-2023 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран суфицит од 122,5 милиони евра, што претставува 3,8% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 14,1% од БДП забележан во истиот квартал од 2022 година.

Анализирано на годишна основа, тековната сметка забележа суфицит од 122,5 милиони евра во К-1-2023, наспроти дефицитот од 388,8 милиони евра во истиот период минатата година, што се должи на зголемувањето на суфицитот на сметката на секундарен доход за 44,9% и на сметката на услуги за 48,5%, како и на намалувањето на дефицитот на сметката на стоки за 29,6%. Спротивно влијание имаше зголемувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 11,4%.

Во К-1-2023, **трговскиот дефицит** е намален за 251,5 милиони евра на годишно ниво, додека во процент од кварталниот БДП е намален за 12,2 п.п. на годишна основа, односно изнесува 18,6%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-1-2023 изнесува 251,8 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2022 година е зголемен за 82,3 милиони евра. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-1-2023 изнесува 161,6% од кварталниот БДП и во однос на К-1-2022 е намалена за 17,8 п.п..

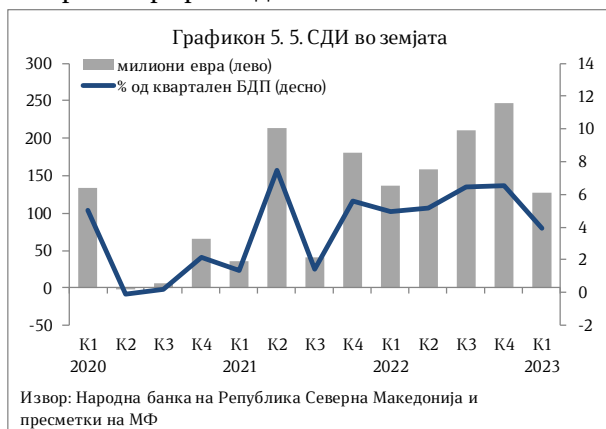
Сметката на **примарен доход** забележа дефицит од 154,4 милиони евра во К-1-2023 и тој е зголемен за 15,8 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-1-2023 изнесува 624,0 милиони евра и на годишно ниво е зголемен за 193,4 милиони евра. Растот се должи на зголемувањето на тековните трансфери за 122,7 милиони евра, кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 87,8%, додека официјалните трансфери се зголемени за 70,8 милиони евра, а во сметката на секундарниот доход учествуваат со 12,2%.

Салдото на **капиталната сметка** во К-1-2023 изнесува 0,3 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2022 година е зголемено за 0,1 милион евра, што се должи на зголемениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-1-2023 изнесуваат 126,5 милиони евра и во однос на К-1-2022 се намалени за 10,5 милиони евра. Приливот на СДИ во овој период главно потекнува од реинвестирање на добивката (по овој основ е остварен 84,8% од вкупниот прилив на СДИ) и сопственички капитал (35,4% од вкупниот прилив на СДИ), додека по основ на должнички инструменти е регистриран одлив.

Останатите инвестиции во К-1-2023 изнесуваат 414,0 милиони евра и во однос на истиот квартал минатата година се зголемени за 342,0 милиона евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 124,3 милиони евра, сметката на заеми 166,3 милиони евра и сметката на трговски кредити и аванси 123,9 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на првиот квартал од 2023 година изнесуваат 4,2 милијарди евра и во однос на К-1-2022 се зголемени за 27,1%. Девизните резерви на крајот на К-1-2023 обезбедуваат 4,0-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.

Портфолио инвестициите во К-1-2023 се негативни и изнесуваат 438,6 милиони евра што претставува влошување на салдото во однос на К-1-2022. Ваквите движења се резултат на мартовското издавање долгорочен должнички инструмент од секторот Држава.